

Iako ima novca u Budžetskom fondu za zaštitu životne sredine u ovoj opštini godinama nije raspisan konkurs za dodelu dotacija udruženjima koje se bave ekologijom...

Odžaci bez monitoringa kvaliteta vazduha

MILISAV PAJEVIĆ

Za zaštitu životne sredine opština Odžaci trošila je manje novca nego što je namenski prihodovala, a da pritom godinama nije raspisala konkurs za dodelu dotacija nevladinim organizacijama koje se bave ekologijom. Takođe, na teritoriji Odžaka ne vrše se merenja kvaliteta vazduha iako je to neophodno i zakonom propisano.

U Odžacima se u 2013. godini uočava značajan pad tekućih prihoda od naknada, zbog ukidanja naknade za motorna vozila.

Podsetimo, do 2012. godine postojala je naknada za zagađivanje životne sredine, koju su svake godine plaćali svi vlasnici motornih vozila, prilikom produženja registracije. Naknada je bila 60 odsto prihod republičkog budžeta, a 40 procenata prihod lokalnog budžeta opštine u kojoj je vozilo registrovano. Ova naknada bila je jedna od najizdašnijih izvora prihoda, koja je donosila oko 900 miliona dinara u republički i ukupno oko 600 miliona u lokalne budžete. Činila je dve trećine svih prihoda lokalnih budžetskih fondova za zaštitu životne sredine.

U septembru 2012. godine ukinuta je naknada za zagađivanje životne sre-

dine. Odluka je doneta bez ikakve analize, bez svesti o posledicama i bez osećaja bilo kakve odgovornosti. Uklanjanje ove naknade opustošilo je lokalne fondove i mnoge opštine ostavilo bez ikakvih prihoda za zaštitu životne sredine. U tabeli kod Odžaka se može videti pad prihoda u 2013. godini upravo zbog ukidanja ove naknade. Da bi nadoknadila ovaj manjak opština Odžaci je uvela lokalnu naknadu za zaštitu i unapređivanje životne sredine opštine. To je razlog zašto su u 2014. godini povećani prihodi Odžacima.

U Odžacima su u 2013. godini namenski prihodi bili vrlo niski, samo 235.377 dinara, tako da nije bio naročito težak problem da se ovaj novac potroši. Zato je u 2013. godini zabeležen jedini slučaj kada su, u poslednjih šest godina, rashodi bili veći od prihoda. U tabeli vidimo da su svake godine rashodi bili skoro na istom nivou, a da su prihodi rasli.

Po iznosu tekućih prihoda, Budžetski fond za zaštitu životne sredine op-

štine Odžaci spada u srednje veličine u Srbiji, na 48. mestu u 2014. godini i na 41. mestu u 2015. godini. U 2016. godinu trebalo je da se iz svih prethodnih godina prenese ukupno 22.913.744 dinara. (pogledati tabelu).

U Programima korišćenja sredstava Budžetskog fonda za zaštitu životne sredine za 2014. godinu, pored tekućih prihoda od naknada, kao izvor prihoda planiraju se i preneti sredstva iz prethodnih godina. Tako je u Programu za 2015. godinu planirano 25,5 miliona dinara, a u Programu za 2016. godinu 37,1 milion dinara, što odgovara zbiru tekućih i prenetih prihoda. Sredstva preneti iz 2015. godine jasno su izdvojena u posebnoj koloni. Međutim, izvršeni rashodi u obe godine bili su daleko manji od planiranih, što je razlog zašto se skoro svake godine uvećava iznos prenetih sredstava.

Iako su programom bile planirane, nisu sprovedene ni finansirane zakonom propisane obaveze monitoringa kvaliteta vazduha ni 2014. ni 2015.

Ovaj tekst je proizveden u okviru granta koji finansira Evropska unija, dodeljenog u okviru medijskog programa 2014. Sadržaj teksta je isključivo odgovornost časopisa EKOLIST i ni u kom slučaju ne odražava stavove Evropske unije. Projekat „Kuda putuje lokalni ekološki dinar?“ realizuje se u okviru programa podrške: „U vašem Fokus“ koji izvode Nezavisno udruženje novinara Srbije, Poslovno udruženje Lokal pres i Toplički centar za demokratiju i ljudska prava, u okviru medijskog programa 2014.

Ivica Ćirić, predsednik EP Odžaka i Milisav Pajević

Autor teksta i Dušan R. Mirković

godine, kao i programi u zaštićenim područjima prirode (u 2014. godini) - kaže Dejan Maksimović, ekspert Udruženja „Stanište“ i dodaje da je u 2015. godini dat je avans za izradu tehničke dokumentacije za izgradnju atmosferske kanalizacije u nekoliko naseljenih mesta (što je po njegovom mišljenju sporna aktivnost, za koju Ministarstvo nije trebalo da da saglasnost).

Kvalitet vazduha jedan je od osnovnih parametara stanja životne sredine. Zakonom o zaštiti životne sredine Čl. 69. i 70. propisano je da Republika, Autonomna pokrajina i jedinica lokalne samouprave u okviru zakonom utvrđenih nadležnosti, vrše kontinualnu kontrolu i praćenje stanja životne sredine, a koja se vrše merenjem, ispitivanjem i ocenjivanjem indikatora stanja i zagađenja životne sredine u koje se ubraja i kvalitet vazduha. Takođe, monitoring kvaliteta vazduha regulišu i Zakon o zaštiti vazduha, Uredba o uslovima za monitoring i zahtevima kvaliteta vazduha i Pravilnik o graničnim vrednostima emisije,

načinu i rokovima merenja i evidentiranja podataka.

- Opština Odžaci nije vršila monitoring kvaliteta vazduha u 2014. i 2015. godini. Pomenutu aktivnost svrstali smo u Program zaštite životne sredine za 2017. godinu, na koji očekujemo saglasnost Ministarstva, kaže Teodora Jakovljević, rukovodilac Odeljenja za inspeksijske poslove Opštinske uprave opštine Odžaci i ističe da su sredstva iz Budžetskog fonda za zaštitu životne sredine trošena namenski u skladu sa Programom i Finansijskim planom za zaštitu životne sredine i za 2014. i za 2015. godinu.

- Sredstvima Budžetskog fonda za zaštitu životne sredine smo čistili površinski sloj divljih deponija u Bačkom Brestovcu, uklanjali ambroziju u Deronju, Bogojevu, Bačkom Gračacu, Odžacima, Karavukovu, Srpskom Miletiću, Laliću i Ratkovu, priča Teodora Jakovljević i navodi da opština Odžaci planira da iduće godine realizuje projekat „zelenih ostrva“ u Bloku 5 i 20, kao i sadnju poljoza-

štitnih i vetrozaštitnih pojaseva na teritoriji opštine.

Istraživanjem smo utvrdili da su Programi korišćenja sredstava za 2014, 2015. i 2016. godinu, dobili su saglasnost od nadležnog Ministarstva, uz napomenu da sledeće planirane aktivnosti nisu iz delokruga zaštite životne sredine, te ih treba izostaviti iz programa fonda: u 2015. godini - monitoring površinskih voda na javnim kupalištima (u nadležnosti Ministarstva zdravlja) i adaptacija objekta za privremeni smeštaj uginulih životinja (nadležnost Ministarstva poljoprivrede). Pored aktivnosti za koje je Ministarstvo utvrdilo da ne pripadaju zaštiti životne sredine, u Programu korišćenja na koji je pribavljena saglasnost Ministarstva, uočili smo još planiranih aktivnosti čija je pripadnost zaštiti životne sredine sporna i to: izrada tehničke dokumentacije za izgradnju atmosferske kanalizacije (900.000 dinara u 2014. godini, pet miliona u 2015. godini i 6,8 miliona dinara u 2016. godini, od čega je 5,3 miliona preneto iz 2015. godine), zatim fazna realizacija izgradnje atmosferske kanalizacije (6,6 miliona dinara u 2015. godini i 13 miliona dinara u 2016. godini), kao i nabavka specijalizovanog vozila za uginule životinje (3,5 miliona dinara u 2015. godini, preneto u 2016. godinu) što znači da adaptacija objekta za smeštaj uginulih životinja nije dobila saglasnost Ministarstva, a nabavka vozila za prevoz istih jeste.

Istražujući smo utvrdili da opština Odžaci spada u retke opštine u Srbiji koja ne raspisuje Konkurs za dodelu dotacija udruženjima koje se bave zaštitom životne sredine, iako redovno u Programu korišćenja sredstava Budžet-

Teodora Jakovljević, rukovodilac Odeljenja za inspeksijske poslove Opštinske uprave opštine Odžaci

skog fonda za zaštitu životne sredine opštine Odžaci tabelarno jedna ispod druge stoje planirane stavke za finansiranje projekata nevladinih organizacija i obrazovne aktivnosti i jačanje svesti o potrebi zaštite životne sredine. Ta sredstva se po pravilu samo planiraju i obavezno ostaju neutrošena, prenoseći se iz jedne u drugu budžetsku godinu.

Kada smo pitali Teodoru Jakovljević, zašto je to tako, odgovorila nam je da opština Odžaci nema model i donet pravilnik da bi pomenuti konkurs realizovala.

U udruženju Ekološki pokret Odžaka, koje se bavi zaštitom životne sredine, promocijom i primenom Arhuske konvencije, uređivanjem i besplatnom podelom Baze podataka ekoloških NVO u Republici Srbiji, saznajemo za problem koji se tiče raspodele novca za budžetske linije 481 – dotacije udruženjima. Primedba je da je Komisija SO Odžaci za saradnju sa nevladinim, humanitarnim organizacijama uz odsustvo transparentnosti i nejasne kriterijume raspodelila predviđena sredstva.

- Pre dve godine na Konkursu za sufinansiranje nevladinih organizacija Ekološki pokret Odžaka u znak protesta odbio je da primi 50.000 dinara nadajući se da će to uticati na aktuelnu vlast i da će se konačno naći rešenje za pravedniju raspodelu sredstava iz budžetske linije 481. Prošle godine smo eliminisani jer, navodno, nismo ispunjavali kriterijume konkursa. Međutim, ove godine situacija je još gora i odbijamo da uzmemo dodeljenih 30.000 dinara - kaže Ivica Ćirić, predsednik Ekološkog pokreta Odžaka.

Njegov kolega iz udruženja i bivši predsednik Ekološkog pokreta Odžaka, Dušan R. Mirković, kaže da se o zaštiti životne sredine i brigi o prirodi u Odžacima vrlo malo posvećuje pažnje.

- Čak i kada nađete donatore koji bi uložili u sistem zaštite životne sredine, vrlo je teško dobiti saglasnost u opštini, jer tamo nema sluha za ekološka udruženja - kaže Dušan R. Mirković i dodaje da je kod konkursa udruženjima sa linije 481 izvršena podela NVO na četiri kategorije, da su unapred odre-

Vrsta prihoda i rashoda u dinarima	Odžaci
Tekući prihodi od naknada u 2010. godini	1.546.645
Rashodi budžetskog fonda u 2010. godini	1.064.663
Neutrošeno i preneto u 2011. godinu	481.982
Tekući prihodi od naknada u 2011. godini	1.656.286
Ukupni prihodi u 2011. godini (preneti + tekući)	2.131.268
Rashodi budžetskog fonda u 2011. godini	1.294.198
Neutrošeno i preneto u 2012. godinu	844.070
Tekući prihodi od naknada u 2012. godini	1.273.974
Ukupni prihodi u 2012. godini (preneti + tekući)	2.118.044
Rashodi budžetskog fonda u 2012. godini	897.477
Neutrošeno i preneto u 2013. godinu	1.220.567
Tekući prihodi od naknada u 2013. godini	235.377
Ukupni prihodi u 2013. godini (preneti + tekući)	1.455.944
Rashodi budžetskog fonda u 2013. godini	1.239.000
Neutrošeno i preneto u 2014. godinu	216.944
Tekući prihodi od naknada u 2014. godini	11.479.286
Ukupni prihodi u 2014. godini (preneti + tekući)	11.696.230
Rashodi budžetskog fonda u 2014. godini	1.207.988
Neutrošeno i preneto u 2015. godinu	10.488.242
Tekući prihodi od naknada u 2015. godini	17.538.720
Ukupni prihodi u 2015. godini (preneti + tekući)	28.026.962
Rashodi budžetskog fonda u 2015. godini	5.113.218
Neutrošeno i preneto u 2016. godinu	22.913.744

đena sredstva za svaku kategoriju, i da se Komisija SO Odžaci za saradnju sa nevladinim, humanitarnim organizacijama i posle pet godina postojanja ni za šta ne pita.

Predsednica Komisije SO Odžaci za saradnju sa nevladinim, humanitarnim organizacijama, Jelena Lopušina, podnela je u međuvremenu ostavku na tu funkciju, u proceduri je postupak za njeno razrešenje i imenovanje novog predsednika, tako da smo bili uskraćeni za komentar o raspodeli sredstava sa Konkursa za sufinansiranje nevladinih organizacija sa linije 481.

- Kada dodete u Odžake pogledajte samo prostor oko bivše zgrade autobuske stanice i sve će vam biti jasno koliko lokalna vlast misli o izgledu mesta i koliko joj je to bitno. Pojedina ekološka udruženja su pastorčad lokalne administracije, a Zeleni savet opšti-

ne Odžaci, koji je na našu inicijativu osnovan, mesecima nema ko da sazove da bi se bavio aktuelnim problemima - tvrdi Dušan R. Mirković

Kako se obračunava naknada za zaštitu i unapređivanje životne sredine opštine Odžaci?

Trenutno postoje samo tri namenske naknade koje čine prihode lokalne samouprave za zaštitu životne sredine i to su: naknada za supstance koje oštećuju ozonski omotač i naknada za plastične kese; naknade od SO₂, NO₂, praškastih materija i odložen otpad i posebna naknada za zaštitu i unapređenje životne sredine. Zbir prihoda od ovih naknada je iznos koji lokalna samouprava namenski mora da utroši preko budžetskog fonda za zaštitu životne sredine, na osnovu godišnjeg programa. Za ovaj program, lokalna samouprava dužna je da pribavi

saglasnost Ministarstva nadležnog za poslove životne sredine. Lokalne samouprave dužne su da Ministarstvu poljoprivrede i zaštite životne sredine dostave i izveštaj o korišćenju sredstava budžetskog fonda, do 31. marta tekuće godine za prethodnu. Ukoliko se u budžetskom fondu ne potroše sva sredstva, neiskorišćeni iznos se, u skladu sa Zakonom o budžetskom sistemu, prenosi u narednu godinu.

Fizičkim licima koji su vlasnici ili korisnici stambenog prostora, naknada se obračunava po kvadratnom metru stambenog prostora mesečno u iznosu od 1,00 dinara.

Pravnim licima, preduzetnicima i fizičkim licima koja su vlasnici ili korisnici poslovnog prostora za komercijalne aktivnosti, naknada se obračunava po kvadratnom metru poslovnog prostora mesečno u iznosu od 3,00 dinara.

Pravnim licima i preduzetnicima, odnosno zakupcima zemljišta za obavljanje poslovne delatnosti, na teritoriji opštine Odžaci, naknada se obračunava u iznosu od 0,50 dinara po kvadratnom metru zemljišta mesečno. ■

INFO ANKETA

Pitali smo građane da li znaju kako se prikuplja ekološka taksa i na koji način prikupljena sredstva troše i za koje namene.

Renata Bakić: Naravno da znam kako se prikuplja eko taksa jer je redovno plaćam, ali stvarno ne znam na šta se prikupljena sredstva koriste.

Vesna Božičić: Nisam čula za tu naknadu. Redovno izmirujem sve obaveze koje mi stižu na plaćanje. Sredstva koja se prikupe verovatno idu na neke gluposti.

Boris Anđelković: Znam za tu taksu. Nije to neko opterećenje. Sredstva treba više da se daju onima koji zaista rade da nam Odžaci budu lepši i čistiji.

Milan Vasiljević: Svi mi plaćamo ekološku taksu, a samo u opštini znaju gde idu ti novci.

Živojin Popov: Da, čuo sam. Plaćam, Verovatno na čišćenje i košenje ambrozije.

Dragan Trnić: Reći ću vam iskreno da sve plaćam, a ostalo pitajte tamo, pa vi ste novinar.

Svetlana Gugleta: Znam za naknadu za zaštitu i unapređivanje životne sredine. Redovno plaćam. Pare valjda idu za šta treba.

Zorica Jovanović: Ne znam. Plaćam sve račune kad stignem i imam. Oni što dobiju te pare, oni znaju gde ih troše...

Gordana Marković: Pojma nemam. Svi traže da im se nešto plati.

Branko Delić: Ta naknada se nekoliko godina prikuplja i svi je mi plaćamo. Ono što kao građani ne znamo gde se ti novci troše, jer građanima niko ne podnosi račune.

**ŽELIMO VAM
SREĆNE PRAZNIKE
I ODRŽIVU
2017. GODINU!**

KOALICIJA27

